

Kuti Csongor

# PIAC, JOG, JÖVEDELEM

## Az előadó-művészeti teljesítmények értékesítési lehetőségeiről

Az értékesítést, pontosabban az előadó-művészeti teljesítmények felhasználási szerződés útján való értékesítését vizsgálom jelen írásomban – a művészek kiszolgáltatottságát elemző korábbi szövegem<sup>1</sup> szerzői és szomszédos jogok szempontjából való továbbgondolásaként.

A három részre tagolt írás elején röviden áttekintem az előadóművészek munkaerőpiacának sajátosságait (ebben a részben jelentős mértékben támaszkodom Ruth Towse *Market Value and Artists' Earnings* c. írására),<sup>2</sup> amely során kifejtem, hogy a művészek jövedelme szempontjából megkerülhetetlen jelentőséggel bír a szerzői és szomszédos (vagyon) jogok értékesítése. A második rész feladata a művészeti teljesítmények romániai értékesítésének kereteit megszabó jogi rendelkezések áttekintése. A záró rész a felhasználói szerződés útján megvalósítható értékesítés akadályait lajstromozza.

Írásomnak nem célja sommás következtetések megfogalmazása, inkább a hazai – elsősorban magyar – alkotói közösség szempontjából számomra relevánsnak tűnő kérdéseket, szempontokat szeretnék felvetni, amelyek remélhetőleg továbbgondolkodásra késztetik az olvasót. Mindazonáltal véleményem szerint megállapítható, hogy a jelenleg hatályos szerzői jogi szabályozás, legalábbis a felhasználási szerződés általi értékesítés és a közös jogkezelés szempontjából, nem emelkedik fel a kihívások szintjére.

### Piac

A huszadik század utolsó felében a kultúrával foglalkozó közgazdászok körében két jelentős, egymásnak némiképp ellentmondó nézet alakult ki a művészeti alkotások (teljesítmények) gazdasági értékének meghatározhatósága tekintetében.

Az egyik nézet szerint a művészetek „túlságosan értékesek” ahhoz, hogy – gazdasági – értéküket a piac határozhassa meg. E szerint a művészet és a művészek mibenlétét nem lehetséges piaci szempontok szerint definiálni.<sup>3</sup> Az, hogy mi tekinthető művészeti alkotásnak vagy teljesítménynek, kizárólag esztétikai kérdés, amelyet csak a művészek és kultúraelmélettel foglalkozó

<sup>1</sup> Kuti Csongor: Az előadóművészek kiszolgáltatottságáról. *Játéktér*, 2017 ősz, 39–45.

<sup>2</sup> Towse, R.: Market Value and Artists' Earnings. In: Klamer, A. (szerk.): *The Value of Culture. On the relationship between economics and arts*. Amsterdam Univ. Press, 1996. 96–107.

<sup>3</sup> Klamer, A.: *The Value of Culture*. In: Klamer, A., (szerk.): *The Value of Culture. On the relationship between economics and arts*. Amsterdam Univ. Press, 1996, 13–28.

szakemberek válaszolhatnak meg. Ellenzői szerint ez a megközelítés egy (állami) támogatás alapú finanszírozást helyez előtérbe a piaci alapú finanszírozással szemben, ami végeredményben a szakértői bizottságok, kuratóriumok preferenciáit (lásd: kánon) tükrözi, teret nyitva a járadék-vadászok számára.<sup>4</sup>

A másik nézet, a neoklasszikus közgazdaságtan elvein alapulva, a művészeti alkotásokat és teljesítményeket „árúnak” tekintve, a kulturális piac fogalmára hagyatkozva (lásd: kultúripar), a nézőket, hallgatókat, olvasókat „fogyasztóként” meghatározva, mintegy egyenlőségjelet tesz piaci ár és érték közé, a piacra bízva a művészetek finanszírozási rendszerének alakítását.<sup>5</sup> Ez a megközelítés nem hasznavehető a morális, esztétikai kritériumok tekintetében, illetve nem tudja megállapítani, hogy az így kialakult „ár” igazságos vagy hatékony-e.<sup>6</sup>

A művészek (és elsősorban az előadóművészek) munkaerőpiacának elemzése során azonban – például jelen írás számára – a neoklasszikus közgazdaságtani megközelítés releváns tényekkel szolgálhat. Filer kutatása, az Egyesült Államokat tekintve, cáfolta a „nélkülöző művész” mítosztát, arra a következtetésre jutván, hogy a művészek munkaerőpiacának működése nem mutat eltérést más szakmák munkaerőpiacáétól, illetve hogy a művészek ugyanolyan jövedelmet valósíthatnak meg, mint a hasonló korú és hasonlóan képzett, más szakmákban foglalkoztatott állampolgárok.<sup>7</sup> Ezeket az eredményeket azonban számos későbbi, különböző országokban (Egyesült Királyság, Ausztrália, Finnország stb.) végzett kutatás megkérdőjelezte. Utóbbiak kimutatták, hogy az ezredvégi (nyugati) művészek jellemzően kénytelenek egyszerre több állást vállalni, kiegészítendő a művészeti tevékenységből származó jövedelmeiket, ezáltal a más szakmákban foglalkoztatottakhoz képest átlagban több munkaórát dolgoznak le, kevesebb jövedelem fejében. Továbbá, a klasszikus munkaerő-piaci elméleteket megcáfolva, megállapításra került az is, hogy az átlagos szakmánál tipikusan hosszabb oktatási-képzési időszak ellenére a művészek jövedelme nem arányos a képzés hosszával, a szakmai tapasztalattal vagy az életkorral. Ennek egyik lehetséges magyarázatát az elemzők abban vélik felfedezni, hogy a művészek legjobban értékesíthető tulajdonsága a tehetség. (E tekintetben hasonló helyzetben vannak, mint a profi sportolók, különösen a látványsportokat űzők; ugyanakkor nézetem szerint talán érdemes különbséget tenni az ún. „magas kultúrában”, illetve a „populáris kultúrában” alkotó-tevékenykedő művészek között, hiszen utóbbiakra nem alkalmazható fenntartások nélkül a fenti megállapítás.) A tehetséget viszont sem képzéssel, sem felsőoktatási intézmények által kiállított oklevéllel nem lehet sikeresen és maradéktalanul „előállítani”.<sup>8</sup>

A fenti elemzés azonban több pontban is kihívásokkal küszködik. Nem tud mit kezdeni a művészek munkaerő-piaci játékosként való meghatározásával, illetve a művészeti oktatás-képzés gazdasági hatásával (nehéz a művészi foglalkozást meghatározni, illetve a művészeti tevékenység kifejtésének nem kizárólagos feltétele a formális művészeti képzés). Ez azért releváns, mert – más szakmákkal ellentétben – a munkaerőpiac nem tudja a kereslet-kínálati egyensúlyt szabályozni (amennyiben elfogadjuk, hogy művésznek tekintendő bárki, aki önmagát művészként határozza meg és művészeti tevékenységet fejt ki, folyamatos túlkínálattal szembesülünk – lásd: az önköltségen, jellemzően veszteséggel publikáló írók tömkelege).

Továbbá a hivatkozott kutatások elmulasztották figyelembe venni azt a tényt, hogy a művészek, a szellemi tulajdonjog intézménye révén, a munkájukkal megvalósított azonnali hasznon túlmenően alkotásuk, teljesítményük későbbi felhasználása során elméletileg jövőbeli bevételekre

<sup>4</sup> Towse, i. m.

<sup>5</sup> Frey, B. és Pommerehne, W.: *Muses and Markets*. Blackwell, Oxford, 1994.

<sup>6</sup> Towse, i. m.

<sup>7</sup> Filer, R.: The Starving Artist – Myth or Reality? Earnings of Artists in the United States. *Journal of Political Economy* 1984, 94: 56–75.

<sup>8</sup> Towse, i. m.

is jogosultak, még hozzá emberi léptékkal mérve igen hosszú ideig: alapesetben haláluk után számított 70 évig.<sup>9</sup>

Az előadó-művészetek tekintetében a jelenlegi romániai munkaerőpiacon a keresleti oldal két kategóriára osztható: a közpénzből finanszírozott, a központi vagy helyi közigazgatási szervek alárendeltségében működő előadó-művészeti intézmények; illetve a magánkezdeményezésként létrehozott előadó-művészeti társaságok. Az előadó-művészeti intézmények és társaságok működését meghatározó jogszabály (2007. évi 21. számú Kormányrendelet,<sup>10</sup> az utólagos módosításaival és kiegészítéseivel együtt) a közpénzből fenntartott intézmények számára kizárólagos jelleggel állapítja meg a foglalkoztatás lehetséges formáit. Eszerint a foglalkoztatás fő formái az egyéni munkaszerződés és az ún. felhasználási szerződés, azaz egy adott művészeti teljesítmény felhasználáshoz kapcsolódó szellemi tulajdonjog bizonyos formáinak értékesítése. A foglalkoztatás, illetve az egyéni munkaszerződés egyes vonatkozásaival korábbi írásomban foglalkoztam,<sup>11</sup> ezért itt elsősorban a szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos kérdéseket vizsgálom.

A szellemi tulajdonjog és ezen belül a szerzői és szomszédos jogok intézménye előírja a méltányos díjazás jogát, amely szerint művészi értékre való tekintet nélkül, szerzői és szomszédos jogi védelemre jogosult minden eredeti szellemi alkotás és teljesítmény, amely létrehozásába szerzője (előadója) energiát fektetett. A méltányos díjazás mibenlétét, mértékét és konkrét megvalósulási formáját, elvileg, a piac határozza meg. Ezen a ponton különbséget kell tenni az előadóművész díjazása, illetve a produkció díjazása között.

Vizsgálódásom középpontjában az előadóművész áll mint munkaerő-piaci játékos, illetve az ő egyéni teljesítményéből fakadó szerzői és szomszédos jogok értékesítésének lehetőségei. Az előadóművészek viszonylag kevés esetben találhatók abban az egyszerű helyzetben, hogy teljesítményüket mintegy önmaguk producereként, közvetlenül a befogadóknak (felhasználóknak) értékesítsék (lásd: könnyűzenei előadók, stand-up komikusok stb.). Jellemzően több egyéni művészeti teljesítmény és technológiai tényező bonyolult kombinációját képviselő színpadi, koncerttermi stb. produkció részeként fejtik ki tevékenységüket, amelynek létrehozása és értékesítése intézményes keretek között zajlik. Ebben az esetben az előadóművész saját teljesítményét nem közvetlenül a befogadóknak (felhasználóknak) értékesíti, hanem a produkciót létrehozó előadó-művészeti intézménynek vagy társaságnak, egyéni munkaszerződés vagy felhasználói szerződés útján.

A produkció értékesítése jellemzően piaci körülmények között zajlik. Egyrészt a befogadók számára történő közvetlen (színpadi, koncerttermi stb.) bemutatás jegyárát legtöbb esetben a kereslet-kínálat függvénye határozza meg (a menedzseri szerződés a közpénzből finanszírozott intézmények esetében is előírhatja az elvárt jegybevétel, illetve nézőszám mértékét), másrészt a felhasználás további formái (produkció rögzítése, a felvétel különböző formákban való értékesítése, közvetítése stb.) piaci alapon működő, gazdasági haszon megvalósítása érdekében létrehozott vállalkozások által valósulhat meg.

## Jog

Az előadóművészek díjazását – legalábbis Romániában – csak részben határozza meg a piac. Ez annak a ténynek tudható be, hogy a szakmában dolgozók túlnyomó többsége egyéni munkaszerződés alapján fejt ki tevékenységét (2012-ben a foglalkoztatottak 93,7%-a, a Nemzeti Statisztikai Hivatal adatai szerint), ugyanakkor a legjelentősebb munkaadók a közpénzekből fenntartott előadó-művészeti intézmények. Esetükben pedig az egyéni munkaszerződések alap-

<sup>9</sup> Towse, i. m.

<sup>10</sup> Ordonanța nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic.

<sup>11</sup> Kuti, i. m.

ján kifizethető bérek tekintetében a mindenkori költségvetési bérszámfejtésről szóló törvény által meghatározott keretek az irányadóak, nem a munkaerő-piaci kereslet-kínálat viszonya. Ez a tény óhatatlanul befolyással bír a szerzői és szomszédos jogok felhasználásának méltányos díjazására is, hiszen a szerzői jogi törvény (Szj. Tv., 1996. évi 8 sz. törvény)<sup>12</sup> vonatkozó előírásai szerint, a megfelelő feltételek teljesítése esetén, az egyéni munkaszerződés alapján történő munkavégzés során létrehozott alkotások és teljesítmények vagyoni jogai a munkaadóra szállnak (Szj. Tv. 44. és 100.§).

Az előző pontban kifejtettek alapján tehát az előadó-művészeti teljesítmények felhasználására kizárólag a jogosult hozzájárulása alapján kerülhet sor, ezt a hozzájárulást pedig vagy az egyéni munkaszerződés vonatkozó előírásai, vagy pedig a felhasználási szerződés kell hogy tartalmazzák.

Egy előadó-művészeti teljesítmény felhasználása kizárólag a vagyoni jogokra vonatkozhat: a személyhez fűződő jogok nem képezhetik tranzakció tárgyát. Előadóművészek esetében személyhez fűződő jogok alatt a hatályos romániai szabályozás az alábbiakat érti: a teljesítmény előadójaként való elismerést; a művész előadóként való feltüntetését (név vagy művésznév) a mű minden előadása, illetve az arról készült felvétel minden egyes felhasználása alkalmával; a teljesítmény minőségének tiszteletben tartását, annak olyan mértékű eltorzításától, meghamisításától, lényeges megváltoztatásától való tartózkodást, amely károsíthatná az előadóművész becsületét vagy hírnevét (Szj. Tv. 96. §). Az előadóművész halála után a személyhez fűződő jogok, az örökösödési jog szabályai szerint átszállnak jogutódjaira, időbeni korlátozások nélkül (tehát a vagyoni jogoktól eltérő módon).

A vagyoni jogok kategóriájába a következők tartoznak: a teljesítmény rögzítése; a rögzített teljesítmény többszörözése; a rögzített teljesítmény forgalmazása; a rögzített teljesítmény bérbeadása vagy kölcsönzése; a rögzített teljesítmény forgalmazás céljából történő importja; a teljesítmény közvetítése vagy nyilvánosság tétele; a rögzített teljesítmény oly módon való közzététele, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg; a rögzített teljesítmény vezeték útján való közvetítése (Szj. Tv. 98. §).

Az egyéni munkaszerződés alapján foglalkoztatott előadóművészek esetében a munkaszerződésnek tételesen tartalmaznia kell azokat a vagyoni jogokat, amelyek a szerződés hatályánál fogva átruházódnak a munkaadóra (Szj. Tv. 100. §). Ilyen kitétel hiányában a munkaadó nem rendelkezhet a teljesítmény utólagos felhasználásáról a jogtulajdonos (előadóművész vagy jogutódai) hozzájárulása nélkül.

Audiovizuális mű, felvétel vagy hangfelvétel elkészítésében közreműködő előadóművészek esetében, ellenkező rendelkezés hiányában, fennáll a vélelem, hogy – méltányos díj megfizetése ellenében – a rögzített teljesítmény felhasználásnak kizárólagos joga átszáll a producerre. Ez esetben nem szükséges külön szerződésben rendelkezni a felvétel 98. § szerinti felhasználásáról.

A Szj. Tv. szerint azon produkciók esetében, ahol az egyéni művészeti teljesítmények oszthatatlan egészet alkotnak, amelyben az egyes művészek jogait nem lehet külön-külön meghatározni, együttes teljesítményről beszélhetünk (lásd: kórus, balettkar, zenekar, társulat). Ez esetben, a rendező, karmester (karvezető) és szólisták kivételével, a törvény előírja egy közös képviselő megbízásának szükségességét, aki mindannyiuk nevében nyilatkozhat a közös teljesítmény felhasználásáról (Szj. Tv. 99. §).

Amennyiben az előadóművész felhasználási szerződés alapján értékesíti teljesítményét, a szerződésnek minimálisan az alább felsoroltak tekintetében kell rendelkeznie: a teljesítmény felhasználásának engedélyezett formáiról, a felhasználás földrajzi és időbeli korlátairól, illetve annak kizárólagos vagy nem kizárólagos jellegéről, továbbá a felhasználás fejében a jogtulajdonost megillető díjról.

<sup>12</sup> Legea nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Az előadóművészek vagyoni jogainak védelmi ideje a nem rögzített előadások esetében az első előadástól számított 50 évig tart. A nem hangfelvételen rögzített előadások esetében – amilyen például egy színházi előadás lefilmezése – a felvétel első forgalomba hozatalától számított 50 évig (nem publikált felvételek esetén a rögzítéstől számított 50 évig), illetve hangfelvételen rögzített előadások – például rádiójáték – esetében a felvétel első forgalomba hozatalától számított 70 évig (nem publikált felvételek esetén a rögzítéstől számított 70 évig) tart. A védelmi idő lejártá után a teljesítmény szabadon felhasználható lesz (Szj. Tv. 102. §).

Amennyiben a hangfelvételen rögzített előadásért az előadóművész egyszeri (nem ismétlődő) díjazásban részesült, az 50. év elteltével éves kiegészítő díjazásra jogosul, amit kizárólag közös jogkezelés útján érvényesíthet. Ennek megvalósítása érdekében a hangfelvétel előállítója köteles az 50. év elteltével az érintett hangfelvétel felhasználása nyomán keletkezett éves bevételének 20%-át a közös jogkezelő szervezet részére átutalni (Szj. Tv. 102<sup>1</sup> §).

## Jövedelem

Az előadó-művészeti teljesítmények felhasználási szerződés útján való értékesítése Romániában, különösen a kisebbségi művészek esetében, több akadályba is ütközhet.

Elsősorban a piac méreteit kell megemlíteni, hiszen a magyar (fizetőképes) célközönség lélekszáma nem túl jelentős, ugyanakkor, mint korábban már említettem, a művészeti tevékenységek esetében a piac nem tudja a kereslet-kínálati egyensúlyt szabályozni. Itt kell megemlíteni azt a tényt is, hogy a teljesítmények felhasználási szerződés alapú értékesítése jelenleg inkább a kivéltet képviseli az egyéni munkaszerződéssel történő foglalkoztatással szemben.

Szorosan kapcsolódik az előbbiekhez, hogy a potenciális felhasználók, a – szintén a magyar közönséget célzó – televízió- és rádióadók, hanglemezkidők stb. ugyanazon a nem túl jelentős piacon igyekeznek megmaradni, értelemszerűen szerény anyagi lehetőségek mellett, amiből kifolyólag a felhasználási jogok megszerzésére fordítható keretek is szűkösek.

Harmadszor, a szerzői és szomszédos jogoknak, a posztkommunista térség többi országához hasonlóan, nálunk is még csak kialakulófélben lévő kultúrájáról beszélhetünk, hiszen érdemi szabályozásunk (nem számítva a huszadik század eleji, alapvetően könyvkiadásra vonatkozó előírásokat) 1996 óta létezik. Elegendő itt megemlíteni a kilencvenes évek elejét jellemző analóg video-, és audiokazetta alapú kalózkodás burjánzását, vagy a tudományos életben még mindig komoly problémát jelentő plágiumkultúrát, az előre gyártott „referátumokat” és diplomadolgozatokat kínáló honlapoktól a rendszeresen plágiumgyanúba keveredő doktori disszertációkig.

Az érintettek kevésbé tájékozottak szerzői és szomszédos jogaik (és az azokhoz kapcsolódó kötelezettségek) tekintetében, és részben ennek következtében kevésbé hajlamosak ezekkel élni, illetve esetenként tiszteletben tartásukat kikényszeríteni – konfliktuskezelési kultúránk is némileg gyerekcipőben jár még.

Negyedszer, a szerzői és szomszédos jogok értékesítéséből származó díjak (ún. jogdíjak) kezelése magas tranzakciós költségekkel jár. A vagyoni jogok felhasználásának monitorozása és a jogdíjak begyűjtése bonyolult és drága tevékenység. A teljesítmények díjköteles felhasználásának, amint előbb is felsoroltam, számos módja van: adathordozón való forgalmazás, rádiós vagy televíziós közvetítés, online közzététel, nyilvános lejátszás (klubok, vendéglők, sportesemények, hotelek, bevásárlóközpontok, szórakozóhelyek) stb. A kiadókat pedig, noha elvileg jobb pozícióban lennének a monitorozás vonatkozásában, semmi sem ösztönzi arra, hogy az előadóművészek érdekében eljárjanak. Fentiek okán (is) a jogkezelő szervezetek azok, amelyek a monitorozást és a jogdíjgyűjtést végzik – jellemzően a jogtulajdonosok költségének terhére. Megjegyzendő, hogy ez nem specifikusan romániai és nem is új keletű probléma, a jogtulajdo-

nosok világszerte hasonló gondokkal küszködnek;<sup>13</sup> a magas tranzakciós költségek az egyik oka annak, hogy nemzetközi szinten időről időre igen szigorúan korlátozó szabályozási javaslatok merülnek fel.

Végül azonban, ami már romániai specifikumnak is tekinthető, a közös jogkezelés megvalósult modellje nem túl szerencsés. Egyrészt a Szj. Tv. lehetővé tette a jogkezelő szervezetek gombamód történő szaporodását, így jelenleg a szerzői és szomszédos jogok területén összesen 16 jogkezelő szervezetet jegyeznek, amelyek egymással folyamatos harcban állnak a díjgyűjtés jogának megszerzése érdekében; ez utóbbi pillanatnyilag 6 különböző szervezet kiváltsága. Fentiek szerint úgy tűnhet, a jogkezelés jövedelmező tevékenység.

A jogkezelés gyakorlati megvalósítása érdekében a jogtulajdonosoknak be kell lépniük megfelelő szervezetbe, ahol regisztrálniuk, illetve rendszeresen frissíteniük kell a repertoárjukat. A jogdíjköteles teljesítmények felhasználása engedélyköteles. Az engedélyt a felhasználók a jogkezelő szervezetektől szerzik meg, szintén regisztrálás alapján. Az engedélyezett felhasználók aztán havi rendszerességgel kötelesek jelenteni a felhasznált teljesítményeket, illetve a felhasználás során megvalósított bevételeiket (bevételek hiányában a felhasználásra fordított kiadásokat tekintik mérvadónak). A felhasználók bevallása alapján a jogkezelő szervezetek közös egyezsége folytán meghatározott algoritmus szerint kiszámolják az egyes felhasználók által befizetendő díjakat, továbbá az egyes szervezetek regisztrált felhasználóit megillető összegeket. Nemzetközi egyezmények alapján a nemzeti jogkezelő szervezetek képviselik a külföldi jogtulajdonosok érdekeit is.

Összességében elmondható, hogy sem a jogtulajdonosok, sem a felhasználók számára nem egyértelmű megítélni, hogy miképpen kerül meghatározásra az egyedi teljesítmények értéke, azaz a felhasználó sem tudja megbecsülni, pontosan mekkora kiadást jelent egy adott teljesítmény felhasználása. Ráadásul a felhasználónak arra sincsen semmilyen ráhatása, hogy az általa befizetett összegekből miként részesülnek díjazásban az egyedi teljesítmények jogtulajdonosai.

Szintén a romániai helyzet kellemetlen specifikuma, hogy mivel az előadóművészek jellemzően egyéni munkaszerződés alapján tevékenykednek, nem vált még általános gyakorlattá a jogkezelő szervezeteknél való regisztráció és a repertoár rendszeres frissítése. Másrészt sokan preferálják a teljesítményeik felhasználási jogának közvetlen értékesítését, ami gyakran ingyenes felhasználási engedélyt, vagy jobb esetben egyszeri (egyösszegű) kifizetést eredményez.

Ez a magyar előadóművészek esetében különösen előnytelen, hiszen elesnek a magyar közönséget célzó felhasználók által befizetett díjaktól. Megfontolandó lehetőségnek tartom ezért a romániai magyar alkotói közösség számára egy saját jogkezelő szervezet létrehozását.

Végezetül elmondható, hogy noha a jelenleg hatályos szerzői jogi törvényt 1996-ban fogadták el, amikor az első alpontban hivatkozott kutatási eredmények már ismertek voltak, ráadásul a romániai szabályozás egyértelműen a vonatkozó korabeli nemzetközi szabályozásokra és uniós irányelvekre támaszkodik, mégsem sikerült a szerzői és szomszédos jogok felhasználásának egy olyan rendszerét kialakítani, amely sikeresen tudná kezelni a szerzői és szomszédos jogok értékesítése és a közös jogkezelés által jelentett kihívásokat.

---

<sup>13</sup> Towse, i. m.